

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

Oslo, 15. oktober 2014
Vår ref: Anette Pollen/ 14-24882

Deres ref:

VIRKES HØRINGSSVAR TILLITSBASERT UNNTAKSORDNING

Virke viser til [høringsbrev](#) og [høringsnotat](#) om forslag til ny, utvidet unntaksordning for fedre- og mødrekvoten i foreldrepengeordningen.

I vurderingen av departementets forslag har Virke lagt avgjørende vekt på følgende overordnede kriterier:

- I hvilken grad vil forslaget bidra til en likere fordeling av arbeidsgivernes plikt til å tilrettelegge for foreldre på kvinnedominerte og mannsdominerte arbeidsplasser?
- I hvilken grad vil forslaget bidra positivt til kvinnes tilknytning til arbeidsplassen?
- I hvilken grad vil forslaget bidra til en likere deling av omsorgsoppgavene mellom foreldrene i etterkant av perioden med foreldrepermisjon?

Departementet har etter Virkes vurdering fremmet et forslag som i realiteten vil svekke fedrekvoten og ha negativ effekt på likestilling i arbeidslivet. Derfor støtter vi ikke forslaget om en utvidet, tillitsbasert unntaksordning.

Virkes synspunkter kan oppsummeres på følgende måte:

- Fedrekvoten er et viktig virkemiddel for et mer likestilt arbeidsliv
- Adgangen til å overføre kvoten bør være begrenset til tilfeller der forelderen som skal ta ut foreldrepenge på grunn av sykdom eller skade er helt avhengig av hjelp for å ta seg av barnet eller er innlagt i helseinstitusjon
- Det bør være en reell saksbehandling ved søknad om overføring av permisjonskvoten

1. Hele arbeidslivet må bidra

1.1 Unntak vil ramme kvinnedominerte bransjer

Virke representerer mange arbeidsgivere i kvinnedominerte bransjer, eksempelvis i helse- og omsorgssektoren og i handelsnæringen. Disse bransjene tar allerede i dag et stort ansvar på vegne av hele arbeidslivet ved å legge til rette for lange fravær for kvinner i forbindelse med fødselspermisjoner. Dette er ressurskrevende for virksomheten som stadig må bruke tid rekruttering og opplæring av nye vikarer mv.

Departementet skriver i høringsbrevet at utvidelsen av unntaksordningen vil gjøre at «virksomheter med overvekt av kvinnelige ansatte vil kunne erfare noe økt permisjonsuttak blant sine ansatte».¹ Det er både uheldig og urimelig.

Regelverket om foreldrepermisjon bør bidra til å utjevne forskjellen mellom kvinnedominerte og mannsdominerte arbeidsplasser. Økt yrkesdeltakelse for kvinner er et mål for samfunnet som helhet. Derfor er det mest rettferdig at hele arbeidslivet er med å bidra, ikke bare de kvinnedominerte bransjene.

1.2 Unntak vil svekke kvinners tilknytning til arbeidsplassen

Departementet er tydelige på at forslaget om utvidelse av unntaksordningen først og fremst vil få betydning for fedre som ønsker å overføre sin del av permisjonen.² En naturlig konsekvens av at far overfører kvoten til mor, er at mor blir tilsvarende lenge borte fra arbeidslivet. På denne måten bidrar forslaget til å svekke mors tilknytning til arbeidsplassen, noe som igjen kan få negativ effekt på morens jobblojalitet.

1.3 Unntaksordningen vil kunne styrke ulik deling av omsorgsoppgaver

Øremerkede kvoter gir begge foreldre sterkere rettigheter overfor sine arbeidsgivere. Ved at kvotene fungerer som ferdigforhandlede grenser³ unngår man at enkelte foreldre velger å overføre kvoten på grunn av sterkt press om å bli i jobb. Dersom det ikke er mulig å overføre rettigheten, er det heller ingenting å forhandle om.⁴

En jevnere fordeling av foreldrepermisjonen vil bidra til en forventning om en jevnere fordeling av fravær i forbindelse med barneomsorg. En økt adgang til å gjøre unntak vil derimot virke negativt, og kan bidra til å styrke tendensen til at det først og fremst er mor som er borte fra jobb med sykt barn.

1.4 Permisjonskvoter er god likestillingspolitikk

Det er ingen tvil om at permisjonskvoter virker positivt på likestilling i arbeidslivet. Blant positive resultater kan det nevnes at kvinnenes tilknytning til arbeidslivet øker og kvinner og menn blir mer likestilte i jobbsøkersituasjonen.⁵

En forutsetning for at fedrekvoten skal virke etter hensikten er at det er en svært snever adgang til å fordele permisjonsukene på en annen måte enn etter lovens hovedregel.

---

¹ Høringsbrevet side 24

² Høringsbrevet, side 23

³ [Meld St. 6 \(2010-2011\) Likestilling for likelønn](#), avsnitt 10.1.5

⁴ Meld St. 6 (2010-2011) Likestilling for likelønn

⁵ [Meld St. 6 \(2010-2011\) Likestilling for likelønn](#), avsnitt 10.1.5

Det er positivt at departementet skriver at unntaksordningene ikke skal «være så vide at kvoteordningen ikke blir reell»⁶. Likevel frykter Virke at forslaget i realiteten vil uthule kvoteordningen slik vi kjenner den i dag. Argumentene om at foreldre skal kunne overføre kvoten i en rekke ulike situasjoner fordi kvoteordningen ikke passer for alle familier eller kvoteeierens arbeidsgiver, vil i de fleste situasjoner få negative konsekvenser både for den andre forelderens arbeidsgiver og for likestillingen i arbeidslivet generelt.

En utvidet unntaksordning kan bidra til å skape en barriere for økt yrkesdeltakelse for kvinner. I et arbeidsliv der det systematisk er større utgifter ved å ansette en bestemt gruppe, i dette tilfellet yngre kvinner, frykter vi at arbeidsgiverne i enkelte situasjoner vil bli presset til å ansette menn ut fra praktiske og økonomiske hensyn.

Det er ingen gode grunner til å endre en velfungerende ordning som passer bra for 90 % av norske familier. Derfor støtter ikke Virke departementets forslag.

SUBSIDIÆRT: FORUTSATT AT MULIGHETENTIL Å OVERFØRE KVOTEN ØKES

2. Tidspunkt for overføring av kvote

Departementet reiser spørsmål om hvorvidt muligheten for å overføre kvoten bør begrenses til situasjoner der familien følger hovedregelen om sammenhengende foreldrepengeperiode for å unngå en betydelig økning i administrative kostnader i saksbehandlingen i NAV.⁷

Virke mener at muligheten til å overføre kvoten bør begrenset til situasjoner med sammenhengende foreldrepengeperiode for å gjøre regelverket enkelt å bruke.

3. Kontroll og dokumentasjon

Virke mener at det er hensiktsmessig at søknader om unntak fra foreldrepermisjonen bør være gjenstand for en reell saksbehandling på samme måte som det er i dagens regelverk. Virke støtter derfor ikke departementets forslag om å gjøre unntaksordningen tillitsbasert.

Dersom ordningen gjøres tillitsbasert bør det gjennomføres etterfølgende stikkprøvekontroll og dokumentasjonskrav for å sikre at unntaksadgangen ikke tolkes videre enn det departementet har ment.

4. Permisjonens samlede lengde

Virke observerer at det er reist spørsmål om permisjonstidens samlede lengde i den offentlige debatten om departementets forslag. Dette er et interessant spørsmål, fordi en utvidelse av unntaksordningen strider mot de politiske hensynene som lå til grunn da permisjonstiden ble utvidet.

I Virkes hørings svar til [Politikk for likestilling](#) argumenterte Virke for en tredeling av permisjonen, og mot en generell utvidelse av permisjonstiden. Dersom

---

⁶ Høringsnotatet, side 3

⁷ Høringsnotatet, side 20

permisjonskvotene uthules er det ingen gode grunner til å beholde permisjonens lengde. Virke støtter derfor ideen om å redusere den samlede foreldrepermisjonen for å gi mødre kortere permisjonsfravær.

Vennlig hilsen

Hovedorganisasjonen Virke

Inger Lise Blyverket
Leder Arbeidslivspolitik

Anette Pollen
Rådgiver